

ՏԱԽԻ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԱԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎՅՑ.	ԵԲ.
ԻԶՄԻՐ	80	4072.	20
ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳԱԽԱԽ	80	4072.	
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	13 Ձր.	

Կառավարիչ պետք է ուղղի՝ Խմբագր. «ՏԱԽԻ»
Մամուլի Տարած. — Բզմիր
Rédaction du journal Arménien «TACHINK»
Imp. Mamourian — Smyrne

Գի Զրատարակում Զեռագիրներ Զեռ վերադարձվող

10 Փ Ա Ր Ա

طاشينك
اشهر يومية غزيرة
مما يفتنه: حاريد ماموريان: اوزير
TACHINK
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 Փ Ա Ր Ա

ՅԻՄՆԱՄԵԱԿ ՄԵ

Թատարիկայ Սպիրի 1/14ին հանգիստաւ-
րապէս պիտի տեսնուի Միտակեան էֆ. Ի. Բե.
մական կեանքի յիստմակար Կ. Պոլսոյ
մէջ:

Թորեկեանի մը կատարումը վատտա-
կաւոր կեանքի մը հանդէպ հասարակու-
թեան վայելած համակրանքի և գնահա-
տութեան խոստացում մըն է և ինքնին ա-
պացոյց՝ երախտագրութեան հատուցումի
մը:

Սերունդներն ապրիտաւ պիտի հոչակ-
ուին լքուածիւր և ուրացումովը կեանքե-
րու, որոնք ապրեցուցած են զիրենք ի-
րենց իսկ կեանքին գնովը:

Եւ ի՞նչ է այդ կեանքը. եթէ ոչ՝ առ-
ուեստին խնթութեան նապաներէն ըրո-
ւեաւած ու մոլեղնած՝ տեսական ինքնակե-
րութեան մը, կամաւոր մարտիրոսացրու-
թեան մը և փառաւոր ու զիտակեց ինք
նախադասութեան մը՝ արուեստին սիրոյ
հուրովը խրոնած:

Իր ապագային մէջ համոզուած զօրա-
վարի մը նման ամբողջ կէս դար յամառ-
րէն պատնէին վրայ մնալ և անկէ յա-
ճախ պիտի իր չորսին ամայութեան մէջ
փառապանք ընկերներու մէկի մէկի ան-
հետացումն ու անհասցումը, առանց յու-
սանաւորու, ասիկա համոզումն մեծու-
թեան խնդիր է միայն, և Միտակեան թըր-
քանայ բնական կեանքի այն մեծ խնե-
թեւէն էր, որ արուեստի խնթը կը կոչ-
ուէին և որ կոչուեցան Սեպեաններ, Մա-
ստիկաններ, Տէպէ Պէշեաններ, Գա-
րսեաններ, Վարդապետներ ու Թրեան-
ներ, որոնցմէ ոմանք այսօր իրենց վրայ
տապանաքար մը չունին և որք մեծու-
ղիպական աւարներուն վրայ և որք հի-
ւանդանոցներու անկիւնը՝ լքուած, մո-
ռացեալ և ճաղի միայն յիշատակի գի-
րեցման մը թողած մարդկային սրտերու
խորը...

Միտակեան, այդ շարքին վերջնապահ
գործարարներէն մէկը և ամենէն արին ու
չարքաչը՝ միայն և կը մնայ զիտ կանգուն
ու յաղթարեւծ հասակով բնական հակա-
կադին, որուն ստուերին տակը եկող զա-
ցող սերունդներ հանգիստ են առեր, վա-
րիներ, գինովցեր, խնդացեր ու լացեր
են:

Անս բնին այդ վատտակարեկ ու տ-
րէնք ծեր նահապետին յոբերանէն է որուն
հանդէպ հասարակական երախտագրութե-
ան հանդիսաւոր սուրբը կուգտի վը-
ճարուի:

Այս առթիւ աւելորդ պիտի ըլլայ հա-
ներկայացնել այդ ալեւոր նահապետի կեան-
քին զրուագները և չենք իսկ փորձուիլ
համառօտ կենսագրական մը աւելորդ յա-
նութիւնն ստանձնել Միտակեան էֆ. Թա-
նթիկայեցիու Իզմիրի հայութեան, որուն
անձնութիւնը չէ արդէն կանխաւ անոր
անձնական ներկայութիւնը վայելած և
գնահատած ըլլալով:

Ուրախութեամբ լսեցինք թէ Իզմիրի
մէջ ալ, ինչպէս չափ տեղեր, կազմուած
է Թորեկեանեան խմբակ մը և Զեռագր-
կած է արդէն պէտք եղածին, իր կողմա-
նէ յարգանքի յիշատակով մը մասնակ-
ցելու և իր բարոյական ու նիւթական
տուրքը հատուցանելու բնին բազմամեայ
այդ վատտակարեան հանդէպ: Ասիկա կը
նշանակէ արդէն Իզմիրի հայուն ունեցած
պարտականութեան բարձր գիտակցու-
թեան:

Միտակեան հայ բնին փայլուն ատուց-

եղաւ, մէկը այն ատուցներն, որոնք միա-
մեծ գիշերին մէջ անգամ չգիտեն խաւա-
րի, յամառ չարքայ ու տակուն իր նը-
կարագրով ինք կեցաւ և մնաց բնին վը-
րայ, նոյն իսկ այն օրերուն, որ Համիտ-
եան դիւանարութեանը ամէն բան կը հա-
լածէր, և մինչ իր արհեստակցները կը
զեզերէին փշուր մը հացի համոր արտա-
սանական բնմորը: Վրայ, ինքը եզաւ-
անեցմէ, որոնց ոտքը կտոցած կը մնան
այն հաստատուն գետնին վրայ, որ հայ-
րենիք կը կոչուի. և ուր կէս կոչաւ կէս
անօթի ու լքուած կեանք մը ապրելը եթէ
չստերու համար նախընտրելի կեանք մը
չի թուեցաւ, իրեն համար եզաւ պոյծ-
ողտակցութեան մը իսկաւ մարդեւոր յա-
տուկ եղող, Միտակեան ապրեցուցական այդ
չրճանին էր որ ամենէն անկի իր զրկուած
կեանքը մտցուաւ և իրեն աւելի իր չուր-
ի բնականութեանը կերակրեց:

Հիմա կարգը իրն է. պէտք է կշռա-
ւել ծերունն, որ յաճախ անօթի բնի և-
րաւ և կուշտ ու կուռ եռանդով մը ծի-
ծաղով ու լացով կշռացուց հասարակու-
թեան:

Եւ երբ ան իր օրերու տարածման
մով մը այսօր կը տատանի կեանքի և
մահուան մէջ տարբերելով, հասարակու-
թեան վրէժն պարտքն է. նախքան անոր
գերեզմանադէմը, հանգիստի ու վայելքի
քանի մը խառնափուխ օրեր նուիրել անոր,
որպէսզի վերին անգամ մը ևս չապացու-
ցանք ինչ հայկական տաճար՝ գնա միտի-
ւելու սիրով:

Ասիկ քանի մը տարի առաջ էր, կը
իշխէր, Միտակեանին մեղսեցներ, երբ ան
համիտեան դիւանար չըջանէն հարածական
Պոլսէն ինքզինք կը նետէր գաւառները, և
որպէսզի այդ կը իշխէր, Իզմիրի թէ Պա-
ռայի մէջ էր որ Միտակեանի խմբին զերա-
ման մը կատակելով կը խաբէր իր ընկեր-
ներէն մէկը: Իսկայն Միտակեանի մահուան
գոյցը կը հողորդուէր թերթներուն, որոնք
աւագելով ներքաղականներ կը հրահանա-
ւոր կեանքին չուրջը, կենսագրականներ
կը տղ լէին նոյն իսկ թուրք և յայն լը-
րագիրներու մէջ, Միտակեան ամենուն հա-
մար փառաւորապէս մեռած մըն էր, ա-
հագին թիւով ցուակցական հեռագիրներ
ու միտակարարական նամակներ տեղացուե-
ցան Միտակեանի արկին և զաւակներուն
և միայն անգամ պնդուեցաւ որ Միտակ-
եանի նշխարները Պոլսի տարտի և փա-
ռաւոր յաղարկաւորութեան ծրագիրը մըն
ալ պատրաստուեցաւ կարգադիր մասնա-
խումբի մը միջոցով: Ի վերջոյ կատակը
պարզուեցաւ և Միտակեան յարուիր իւր
առաւ յանկարծ փառաւորապէս:

Թաղելու վարձ հայ ժողովուրդը, հի-
մա, երբ ալ գիտէ թէ այդ անմահը զեռ
կենդանի է, կենդանի՝ սակայն յառաջա-
գած տարիներու ծանր բնի մը կորացած
չալալի: Վրայ, տեսնենք թէ ինչպէս պի-
տի ուզէ ապրեցնել անոր կեանքին միա-
ցիւղ խելակը, որ քայլ առ քայլ ալ զէ-
պի գերեզման կը հակի:

Հասարակութեան վերաբերութիւնը
պիտի ապացուցանէ այդ...

Ա.Լ.Ո

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Ողբացեալ Այրի Տիկին Տիգրանուհի Ս.
կատարողներն մահուան քառասունօրին
առթիւ մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշ-
տօն ու պատարագ տեղի պիտի ունենայ
վաղը, կիրակի Ապրիլ 1ին Ս. Ստե-
փանոս եկեղեցին: Ազգականք ու բարե-
կամք հրապարակին ներկայ գտնուիլ:

Մասնաւոր հոգեհանգիւր ըլլալով կը
խնդրուի ներկայ հարակի իւր այն:

ՀԱՅԵԼԻՆ ՄԵՋ

Ինչպէս ալ ինքզինքնին միտքարեւո-
ձեր կը գտնեն սա կենքը...

Կրնայիք մտքերէն զանցնել թէ կենե-
րու մեծ ու խոյր ստեղծ ունենալն ու
ստեղծութիւն մը կրնա՞ր ըլլալ իրենց հա-
մար:

Սակայն այսպէս է եղեր այն ժամա-
նակին ի վեր, որ Նիւ-Եօքի գեղարհները
սկսած են ծաղրել իրենց ճիշդագոյն քոյրե-
րին, որոնց մէջ կ'երեւի մեծ ստեղծ ունե-
ցողներու թիւը չափազանց չափ է:

Եւ ճիշդագոյն նազելներն որոնք մեծ
ստեղծութիւն, բրգած և կարճօր անին կ'ե-
րին, զիտ սկան ապացոյցներու վրայ յիշ-
ւով, կուգան հաստատել թէ մեծ ստեղծ և
պատկառելի իրաններ ունեցող կենքեր իս-
կային մտացի և չափի կ'ըլլան եղեր...

Եւ Նիւ-Եօքի նազելներն այսպէս
պարտաւորեալ մատուցած՝ արդէն սկսած
են իրենց խելացութեան չափանշու-
նախանձաբանութեամբ մը, իրենց
տոտիկներէն անհամեմատ մեծ կոչիներ
հագնել...

Այլը յոյս ուրեմն այն չորհուրէ կա-
նանք՝ որոնք իրենց ստեղծութեան մեծութեան
առջա խղճի զարթոյններ ունեցած են և
զանոնք պզտիկներու հա՛ւար անհրաժեշ-
տի միջոցներու վրէժն, ալ իսկ այդպիսի
խղճահարութիւններ պէտք չեն ունենալ ու
ապրելուներու մէջ իրենց ստեղծութիւն
զարգացմանը մէջ իրենց ստեղծութիւն
բաց՝ կրնան սօցան համարձակ գտնու-
եցալներ...

Եւ ըսել՝ անհէ՛ք մեր ստեղծութեան, այն՝
մե՛կ են, բայց զգուշացէ՛ք խելացի երբ...
Կրնայիք մտածել թէ խելացիութեան չափը
որ մը ստեղծութեան վրայէն պիտի առնէինք...

Ե.Ս

ՀԱՅԿԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՒՆ ՕՐԹՈՏՈՒՄ ԵԿԵՂԵՑՈՒՅՑ ՄԵՋ

Մինչ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ զա-
ւակները կը նստիստեն Բրիտանի Յա-
ւութիւնը և ազգ շարժում իրենց անհրա-
ձին, անդին Յայն Օրթոտոս եկեղեցւոյ
հաւատացեալք զիտ ծովապահութեան
մէջ են ու կը սպասեն կէս գիշերի սոյն
նստիական ժամուն, յորում պիտի տես-
նան իրենց Բրիտանի Յարութիւնը:

Հաս չափ մը մեր նիւթէն չեղելով
արժան կը համարենք ըսել թէ Յայն Օր-
թոտոս եկեղեցին ըստ վաղմի սովորու-
թեան, ինչպէս է վտնքերու մէջ, պարտի
իրենց իրենց Բրիտանի Յարութիւնը պա-
հան կատարել նախ պատարագը, ինչպէս
կը կատարէ Հայ եկեղեցին, բայց բաւա-
կան ժամանակներէ ի վեր, և կ'երեւի
Զատիկի պատարագութեանը զիտութեան
համար քանի որ պահեցողութեան մէջ
են տակուն Օրթոտոսները, առաւօտ-
եան պահուն կը կատարէ երկկոյնան ժա-
մերգութիւնը և մի և նոյն միջոցին ալ
պատարագը: Այսպէս կը սահմանէ Պոլսոյ
Յաւաց Պատրիարքարանին այժմու տո-
նացոյցը:

Զատիկի ճրագողոյցի պատարագը Յայն
եկեղեցին կատարայ Ս. Բարսեղ Հայրա-
պետի պատարագամատոյցին վրայէն կը
կատարէ, որ աւելի ճոխ է աղօթքներով
ու ժողովանքներով: Աւելի երկարատեւ է
քան Ս. Յովնան Ոսկերեանի պատարա-
գամատոյցը: Յայն եկեղեցին կիրակամոր
Հոյս զուարթ երգէն յետոյ, կը սահմանէ
կարգաւ եկեղ ի սկզբանէ: արար Աստուած

Յայն և Դան/էլ մարգարէներուն գիր-
քերը, որոնց ընթերցումին կը յաջորդէ
Օրթոտոսի գովարտ. և բարձր արարէ
զեալ յաւիտեան երգը:

Պատարագի գիրքն է Պոլսոյ Առաքեա-
լի թուղթն առ Հռոմէացի, Գլ. Ե. 3.
Գիրքէն, ետքը Արեւմտեալ չերգուի, ինչպէս
նախ Բրիտանի յարութեան երգը: Միայն
զարմանալի զուգարկութեամբ մը, ճիշդ
Հայ եկեղեցւոյ նման պատարագին մէջ կը
կարգացուի Մատթէոսի Յարութեան և
յիւրեղի շարածուն Աւետարանը:

Դանք այժմ նորէն մեր նիւթէն:

Յայն եկեղեցւոյ Զատիկի տարադո-
ւթեան հանդիսաւոր արարողութիւնները
զիտելու նպատակով, ճիշտ ժամը 11ին
ճեղքեալ կ'անցնի քաղաքի թաղերէն
և կուգոյ իմ զէպի Յաւաց Այրա միջոցի
Ստեղծարարեան եկեղեցին: Ինչպէս թա-
ղերուն մէջ, նոյնպէս ալ անգղիս թաղ
մութիւն մը խոնուած է եկեղեցւոյ չըջա-
լիսին մէջ: Այրեր, կիներ, աղջիկներ,
երիտասարդներ ձեռքերնին մոմեր բոնած
կը սպասեն յարութեան աւետան ժա-
մուն: Ամէն կողմ լոյսերով ողողուած է,
լոյս հոս, լոյս հոս, լոյս ուրախութեան և
հրճուանքի ամենուն զէպին վրայ:

Մետրապոլիտը, եկեղեցականներն ու
զպիները կը մտնեն եկեղեցին: Արար...
ընթերցում սկսած են միաձայն ներգաշա-
կութեամբ: Կարգ մը շարականներէ և ա-
ղօթքներէ կը սկսի պատարագը: Մետրա-
պոլիտը, և համայն եկեղեցական զար-
գեցատարուած ճոխութեան, կ'երգեն ապա-
տարագի Ս. Աստուած երգը:

Ապա Մետրապոլիտը, եկեղեցական դա-
ւալ, զպիներն ու երգեցիկ մասնակները
եկեղեցւոյ չըջալալ կ'իշխէ: Այս վայր-
կեանիս հաւատացեալք խնդութեան և ու-
րախութեան կատարեալ ու անպատմե-
լի է:

Ամէն ոք սրբազան վայրկեանին կ'ապա-
սէ յորում պիտի ծանուցուի Բրիտանի յա-
րութեանը: Մետրապոլիտը չըջալալալ
եկեղեցականներէ, կը կարգայ Մատթէոսի
Երեկոյի շարածուն կամ Մարկոսի Եւ իբրեւ
անց շարածուն Աւետարանը: Ընթերցում
աւարտելուն պէս, Մետրապոլիտը երեք
անգամ առջիւր տրուած Աւետարանին
խելարկելով կ'ըսէ. Փառ շ սրբոյ և նոյն, Եւ
անմիջապէս կ'սկսի երգել յարութեան եր-
գը:

Նոյնպէս զպիները վեց անգամ կը
կրկնեն այս երգը: Ապա եկեղեցին կը մըտ-
նէ երգելով, եկեղեցական դաւալ, որուն
կը հետեւի ժողովուրդը:

Պատարագը կը շարունակուի Ս. Յով-
նան Ոսկերեանի պատարագամատոյցին
վրայէն:

Հետ յոյն օրթոտոս եկեղեցւոյ Բրի-
տանի Յարութեան երկրորդ մաս կը կազ-
մէ երկրորդ Յարութիւն (Տէֆիլա Անաս-
ղաթիս) կոչուած արարողութիւնը, որ ու-
րիչ բան չէ, բայց եթէ Զատիկ երեկոյեան
ժամերգութիւնը:

Մետրապոլիտը և բոլոր եկեղեցական
զարք կ'սկսին երգել լոյս զուարթ կիրակ-
նամուտի երգը, որու եղանակը կը նմա-
նի մեր Լոյս զուարթի եղանակին, բայց
աւելի սերտ մերձաւորութեան ունի վի-
ննական Միտակեան հայոց քով պահ-
ուած եղանակին:

Հասած ենք արդէն երեկոյեան ժա-
մերգութեան կիսուն: Այժմ ըստ յոյն տո-
նացոյցի, կարգը եկաւ է կարգաւոր զա-
նազան լիցուներով Յովնանու Աւետա-
րանէն:

Յիսուսի վերածնունդ յետ-էլ հաստատու-
որ յոյն տոնացոյցին մէջ յաւատարմ տղա-
ւած է, Ստեփանոսեան, Սերգեյեան,

